

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 6 września 2012 r.*

Rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 — Dyrektywa 2004/38/WE — Prawo stałego pobytu — Świadczenia z zakresu pomocy społecznej — Piecza nad dzieckiem — Okresy pobytu ukończone przed przystąpieniem państwa pochodzenia do Unii

W sprawach połączonych C-147/11 i C-148/11

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) (Zjednoczone Królestwo), postanowieniami z dnia 14 marca 2011 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 25 marca 2011 r., w postępowaniach:

Secretary of State for Work and Pensions

przeciwko

Łucji Czop (C-147/11),

Margicie Punakovej (C-148/11),

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 maja 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Ł. Czop przez G. King, solicitor-advocate,
- w imieniu M. Punakovej przez H. Mountfield, barrister,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez H. Walker, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez C. Lewisa, barrister,
- w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara, a także przez D. Lutostańską oraz A. Siwek, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: angielski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez C. Tufvesson oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 12 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. L 257, s. 2) oraz art. 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158, s. 77).
- 2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów między odpowiednio Ł. Czop i M. Punakovą a Secretary of State for Work and Pensions w przedmiocie odmowy przyznania przez ten podmiot na rzecz zainteresowanych dodatku socjalnego („income support”).

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- 3 Artykuł 12 rozporządzenia nr 1612/68 stanowił:

„Dzieci obywatela państwa członkowskiego, który jest lub był zatrudniony na terytorium innego państwa członkowskiego, mają dostęp do powszechnego systemu kształcenia, nauki zawodu oraz szkolenia zawodowego na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa, jeżeli dzieci te mieszkają na jego terytorium.

Państwa członkowskie popierają wszelkie wysiłki zapewniające tym dzieciom możliwie najlepsze warunki uczestnictwa w zajęciach, o jakich mowa”.

- 4 W 2011 r. rozporządzenie nr 1612/68 zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (Dz.U. L 141, s. 1). Artykuł 10 tego ostatniego rozporządzenia ma taką samą treść jak art. 12 rozporządzenia nr 1612/68.
- 5 Zgodnie z motywem 3 dyrektywy 2004/38 „[o]bywatelstwo Unii powinno stanowić podstawowy status obywateli państw członkowskich, w przypadku gdy korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu. Należy zatem skodyfikować i zweryfikować istniejące instrumenty wspólnotowe, które traktują oddzielnie pracowników najemnych, osoby pracujące na własny rachunek, studentów i inne osoby niezatrudnione w celu uproszczenia i wzmocnienia prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu wszystkich obywateli Unii”.

6 Artykuł 7 tej dyrektywy zatytułowany „Prawo pobytu przez okres przekraczający trzy miesiące” stanowi:

„1. Wszyscy obywatele Unii posiadają prawo pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego przez okres dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli:

- a) są pracownikami najemnymi lub osobami pracującymi na własny rachunek w przyjmującym państwie członkowskim; lub
- b) posiadają wystarczające zasoby dla siebie i członków ich rodziny, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa członkowskiego w okresie pobytu, oraz są objęci pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym w przyjmującym państwie członkowskim [...]

[...]”.

7 Artykuł 16 wspomnianej dyrektywy zatytułowany „Zasada ogólna dla obywateli Unii i członków ich rodziny” stanowi:

„1. Obywatele Unii, którzy legalnie zamieszkują w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat, mają prawo stałego pobytu w tym państwie. Prawo to nie podlega warunkom przewidzianym w rozdziale III.

[...]”.

Uregulowania Zjednoczonego Królestwa

8 Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (ustawa o składkach i świadczeniach społecznych z 1992 r.) oraz Income Support (General) Regulations 1987 (rozporządzenie z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego) zawierają przepisy stosujące się do kwestii dodatku socjalnego.

9 Dodatek socjalny przyznaje się różnym grupom osób w zależności od uzyskiwanego dochodu. Warunkiem uprawnienia do dodatku socjalnego jest, między innymi, osiągnięcie przez osobę dochodów nieprzekraczających „stosownej kwoty”, która może zostać określona jako zero, co oznacza w praktyce, że w takim przypadku nie przysługuje żadne świadczenie. Stosowna kwota dla „osób zagranicznych” została określona jako zero.

10 Pojęcie osoby zagranicznej zostało zdefiniowane w § 21AA rozporządzenia z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego. Według sądu krajowego przepisy te stosuje się następująco:

„Wnioskodawcy, którzy podlegają § 21AA ust. 4 [rozporządzenia z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego] nie są osobami zagranicznymi. Wszystkim takim osobom przysługuje prawo pobytu i nie muszą one stale zamieszkiwać (na terytorium Zjednoczonego Królestwa, na Wyspach Normandzkich, na wyspie Man ani w Irlandii).

Każda inna osoba, aby uzyskać uprawnienie do dodatku socjalnego, musi stale zamieszkiwać [na terytorium Zjednoczonego Królestwa, na Wyspach Normandzkich, na wyspie Man lub w Irlandii] (§ 21AA ust. 1 [rozporządzenia z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego]). Jeżeli taka osoba nie zamieszkuje stale [na tym terytorium], uznawana jest za osobę zagraniczną i nie jest uprawniona do dodatku socjalnego.

Aby móc stale zamieszkiwać [na terytorium Zjednoczonego Królestwa, na Wyspach Normandzkich, na wyspie Man lub w Irlandii], danej osobie musi przysługiwać prawo pobytu [zależnie od okoliczności, na terytorium Zjednoczonego Królestwa, na Wyspach Normandzkich, na wyspie Man lub w Irlandii] (§ 21AA ust. 2 [rozporządzenia z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego]). Jeżeli osobie takiej nie przysługuje prawo pobytu, jest ona uważana za osobę zagraniczną i nie przysługuje jej uprawnienie do dodatku socjalnego.

Jednakże osobom objętym zakresem zastosowania § 21AA ust. 3 [rozporządzenia z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego] nie przysługuje prawo pobytu, wobec czego nie mogą one stale zamieszkiwać [na terytorium Zjednoczonego Królestwa, na Wyspach Normandzkich, na wyspie Man lub w Irlandii], a co za tym idzie – nie są one uprawnione do dodatku socjalnego”.

Postępowania przed sądami krajowymi i pytania prejudycjalne

Sprawa C-147/11

- 11 Łucja Czop, obywatelka Rzeczypospolitej Polskiej, przybyła do Zjednoczonego Królestwa w 2002 r. na podstawie wizen studenckiej. W dniu 8 grudnia 2002 r. przyznano jej pozwolenie na pobyt bez prawa do korzystania ze środków publicznych. Według sądu krajowego pozwolenie to zostało odnowione w dniu 28 kwietnia 2004 r., ale okoliczność ta została podważona przez rząd Zjednoczonego Królestwa. Łucja Czop prowadziła działalność gospodarczą na własny rachunek w okresie od 2003 r. do listopada 2005 r. Jej czworo dzieci – Łukasz Czop, urodzony w Polsce w dniu 25 października 1994 r., Simon Michał Krzyżowski, urodzony w dniu 20 września 2003 r., Kacper Krzyżowski, urodzony w dniu 9 stycznia 2005 r. i Wiktor Mieczysław Krzyżowski, urodzony w dniu 25 marca 2006 r. – zamieszkuje z nią w Zjednoczonym Królestwie. Trzy spośród nich wymienione jako ostatnie, których ojcem jest Szymon Krzyżowski, urodziły się w Zjednoczonym Królestwie. Łukasz Czop dołączył do matki w Zjednoczonym Królestwie i rozpoczął naukę w 2006 r. Żadne z dzieci Ł. Czop nie uczęszczało do szkół w Zjednoczonym Królestwie w okresie, gdy prowadziła ona działalność gospodarczą na własny rachunek w latach 2003–2005.
- 12 Partner Ł. Czop, S. Krzyżowski, również będący obywatelem polskim, który jednak nie jest ojcem najstarszego z dzieci Ł. Czop, prowadził działalność gospodarczą na własny rachunek w latach 2002–2007. W 2008 r. musiał on opuścić Zjednoczone Królestwo. W 2010 r. dołączył do Ł. Czop i od tamtego czasu zamieszkuje z nią i z dziećmi w Zjednoczonym Królestwie.
- 13 W dniu 29 maja 2008 r. Ł. Czop złożyła wniosek o przyznanie jej dodatku socjalnego, który został oddalony w dniu 20 czerwca 2008 r. Od września 2008 r. podjęła na nowo działalność gospodarczą na własny rachunek, wobec czego rozpatrywane odesłanie prejudycjalne dotyczy wyłącznie okresu od maja do września 2008 r.
- 14 Secretary of State for Work and Pensions oddalił wniosek na tej podstawie, że Ł. Czop była „osobą zagraniczną” z tego względu, że nie posiadała dokumentu pobytowego w rozumieniu § 21AA ust. 4 rozporządzenia z 1987 r. w sprawie ogólnych zasad odnoszących się do dodatku socjalnego.
- 15 First-tier Tribunal uwzględnił skargę Ł. Czop, uznając, że miała ona prawo pobytu w rozumieniu wspomnianego przepisu. Zainteresowana nie była zatem „osobą zagraniczną” i w konsekwencji była uprawniona do dodatku socjalnego.
- 16 Secretary of State for Work and Pensions wniósł odwołanie od orzeczenia First-tier Tribunal do sądu odsyłającego.

17 W tych okolicznościach Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy [...] obywatelce polskiej, która:

- przybyła do Zjednoczonego Królestwa przed przystąpieniem jej kraju do UE;
- rozpoczęła działalność gospodarczą na własny rachunek w rozumieniu art. 49 TFUE [...];
- po przystąpieniu pozostawała w Zjednoczonym Królestwie, w dalszym ciągu prowadząc działalność gospodarczą na własny rachunek;
- nie prowadzi już działalności gospodarczej na własny rachunek;
- głównie w jej pieczy pozostaje dziecko, które przybyło do Zjednoczonego Królestwa i rozpoczęło naukę w ramach ogólnego systemu oświaty po przystąpieniu [Polski do UE] oraz po zakończeniu przez skarżącą prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek;

przysługuje prawo pobytu w Zjednoczonym Królestwie na tej podstawie, że spełnione są łącznie lub pojedynczo następujące przesłanki:

- ma zastosowanie rozporządzenie nr 1612/68 w wykładni nadanej mu w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości: wyroku z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-413/99 Baumbast i R, Zb.Orz. s. I-7091; wyrokach z dnia 23 lutego 2010 r.: w sprawie C-310/08 Ibrahim i Secretary of State for the Home Department, Zb.Orz. s. I-1065; w sprawie 480/08 Teixeira, Zb.Orz. s. I-1107;
- istnieje ogólna zasada prawa UE, która zrównuje pozycję pracowników i osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek;
- odmówienie skarżącej prawa pobytu utrudniłoby korzystanie ze swobody przedsiębiorczości lub zniechęciłoby do korzystania z niej?”.

Sprawa C-148/11

18 Margita Punakova, obywatelka Republiki Czeskiej, przybyła do Zjednoczonego Królestwa w dniu 3 marca 2001 r. i prowadziła działalność gospodarczą na własny rachunek jako sprzątaczką od dnia 16 listopada 2007 r. do dnia 8 września 2008 r. Jej troje dzieci urodziło się w Zjednoczonym Królestwie, a mianowicie Nikholas Buklierius, w dniu 1 marca 2003 r., Andreos Buklierius, w dniu 7 lipca 2004 r. i Lukas Buklierius, w dniu 21 kwietnia 2007 r. Najstarsze z dzieci rozpoczęło naukę na tydzień przed zaprzestaniem prowadzenia przez M. Punakovą działalności gospodarczej na własny rachunek.

19 W dniu 15 września 2008 r. M. Punakova złożyła wniosek o przyznanie jej dodatku socjalnego. Podobnie jak w przypadku Ł. Czop wniosek ten został oddalony z uzasadnieniem, że zainteresowana jest „osobą zagraniczną”. First-tier Tribunal uwzględnił skargę M. Punakovej.

20 Secretary of State for Work and Pensions wniósł odwołanie od orzeczenia First-tier Tribunal do sądu odsyłającego.

21 W tych okolicznościach Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy [...] obywatelce Republiki Czeskiej, która

- przybyła do Zjednoczonego Królestwa przed przystąpieniem jej kraju do UE;
- pozostała w Zjednoczonym Królestwie po przystąpieniu;
- następnie podjęła działalność gospodarczą na własny rachunek w rozumieniu art. 49 TFUE [...];
- nie prowadzi już działalności gospodarczej na własny rachunek;
- głównie w jej pieczy pozostaje dziecko, które rozpoczęło naukę w ogólnym systemie oświaty w okresie, gdy skarżąca wykonywała działalność gospodarczą na własny rachunek;

przysługuje prawo pobytu w Zjednoczonym Królestwie na tej podstawie, że:

- ma zastosowanie rozporządzenie nr 1612/68 w wykładni nadanej mu w ww. orzeczeniach Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach: Baumbast i R; Ibrahim i Secretary of State for the Home Department oraz Teixeira;
- istnieje ogólna zasada prawa UE, która zrównuje pozycję pracowników i osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek;
- odmówienie skarżącej prawa pobytu utrudniłoby korzystanie ze swobody przedsiębiorczości lub zniechęciłoby do korzystania z niej;
- na innej podstawie?”.

22 Na mocy postanowienia prezesa Trybunału z dnia 31 maja 2011 r. sprawy C-147/11 i C-148/11 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej, jak również do celów wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 23 W drodze przedstawionych pytań sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy osobom znajdującym się w takiej sytuacji jak Ł. Czop i M. Punakova przysługuje prawo pobytu na podstawie przepisów prawa Unii.
- 24 W celu udzielenia odpowiedzi na te pytania, w drodze których sąd krajowy zmierza do wyjaśnienia, czy wspomnianym osobom może przysługiwać dodatek socjalny, należy przypomnieć, że art. 12 rozporządzenia nr 1612/68 przyznaje dzieciom obywatela państwa członkowskiego, który jest lub był zatrudniony na terytorium innego państwa członkowskiego, prawo dostępu do powszechnego systemu kształcenia, nauki zawodu oraz szkolenia zawodowego na takich samych warunkach jak obywatelom tego państwa, jeżeli dzieci te mieszkają na jego terytorium (ww. wyrok w sprawie Teixeira, pkt 35).
- 25 Zgodnie z orzecznictwem z tym prawem dostępu do kształcenia wiąże się prawo pobytu dziecka pracownika migrującego lub byłego pracownika migrującego, jeśli dziecko to zamierza odbywać naukę w przyjmującym państwie członkowskim, oraz odpowiadające mu prawo pobytu na rzecz rodzica sprawującego faktycznie pieczę nad tym dzieckiem (ww. wyrok w sprawie Teixeira, pkt 36).
- 26 Z orzecznictwa wynika również, że wystarczy, by dziecko, które odbywa naukę w przyjmującym państwie członkowskim, osiedliło się w nim w czasie, gdy jedno z jego rodziców korzysta z prawa pobytu jako pracownik migrujący. Prawo dziecka do przebywania w tym państwie w celu odbywania tam nauki zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1612/68 i w konsekwencji prawo pobytu rodzica sprawującego faktycznie nad nim pieczę nie mogą zatem być uzależnione od przesłanki, zgodnie

z którą jedno z rodziców dziecka w chwili rozpoczęcia przez nie nauki powinno wykonywać działalność zawodową jako pracownik migrujący w przyjmującym państwie członkowskim (ww. wyrok w sprawie Teixeira, pkt 74).

- 27 Jeżeli chodzi o M. Punakovą, z dokumentów przedstawionych sądowi krajowemu wynika, że zainteresowana sprawuje rzeczywistą pieczę nad Nikholasem Buklieriusem, pobierającym naukę od września 2008 r., będącym synem jej i A. Buklieriusa, obywatela litewskiego, który wykonywał w Zjednoczonym Królestwie pracę w charakterze pracownika najemnego w latach 2004, 2005 i 2008.
- 28 Jak przyznał rząd Zjednoczonego Królestwa podczas rozprawy, M. Punakovej, jako matce dziecka pracownika migrującego, nad którym sprawuje ona rzeczywistą pieczę i które pobiera naukę, przysługuje na podstawie art. 12 rozporządzenia nr 1612/68 prawo pobytu.
- 29 Tymczasem Ł. Czop nie może wywodzić prawa pobytu z tego tylko faktu, że sprawuje rzeczywistą pieczę nad synem Łukaszem Czopem, który rozpoczął naukę w ramach systemu szkolnictwa Zjednoczonego Królestwa w trakcie 2006 r.
- 30 Ani ojciec Łukasza Czopa, ani Łucja Czop nie wykonywali bowiem pracy w Zjednoczonym Królestwie w charakterze pracownika najemnego. Z jasnego i precyzyjnego brzmienia art. 12 rozporządzenia nr 1612/68, wymieniającego „[d]zieci obywatela państwa członkowskiego, który jest lub był zatrudniony” wynika, że przepis ten znajduje zastosowanie wyłącznie do dzieci pracowników najemnych.
- 31 Wykładnia językowa tego przepisu, zgodnie z którą obejmuje on wyłącznie pracowników najemnych, znajduje ponadto oparcie zarówno w ogólnej systematyce rozporządzenia nr 1612/68, które zostało przyjęte na podstawie art. 49 traktatu EWG (następnie, po zmianie, art. 49 traktatu WE, obecnie, po zmianie, art. 40 WE) jak i w okoliczności, że treść art. 12 rozporządzenia nr 1612/68 nie została przejęta przez dyrektywę 2004/38 ale przez rozporządzenie nr 492/11 również dotyczące swobodnego przepływu pracowników, którego podstawą jest art. 46 TFUE odpowiadający art. 40 WE.
- 32 Dodatkowo, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia przepisu prawa Unii nie może skutkować pozbawieniem effet utile jego jasnego i precyzyjnego brzmienia (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie C-220/03 EBC przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-10595, pkt 31; z dnia 26 października 2006 r. w sprawie C-199/05 Wspólnota Europejska, Zb.Orz. s. I-10485, pkt 42).
- 33 Z powyższego wynika, że ponieważ art. 12 rozporządzenia nr 1612/68 obejmuje tylko pracowników najemnych, nie można go interpretować w ten sposób, iż znajduje on zastosowanie również do osób prowadzących działalność na własny rachunek.
- 34 Należy jednak zauważyć, że zgodnie z informacjami przedstawionymi przez rząd Zjednoczonego Królestwa podczas rozprawy Ł. Czop przysługuje prawo stałego pobytu na podstawie art. 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38.
- 35 Z orzecznictwa wynika bowiem, że okresy pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego ukończone przed przystąpieniem tego państwa trzeciego do Unii powinny – w braku szczególnych postanowień w akcie przystąpienia – być uwzględniane dla celów nabycia prawa stałego pobytu na mocy art. 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38, o ile spełniają warunki przewidziane w art. 7 ust. 1 tej dyrektywy (wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawach połączonych C-424/10 i C-425/10 Ziółkowski i Szeja, Zb.Orz. s. I-4035, pkt 63).
- 36 W tym względzie z jednej strony jest poza sporem, że do dnia 29 maja 2008 r., kiedy to zwróciła się o przyznanie dodatku socjalnego, Ł. Czop zamieszkiwała w Zjednoczonym Królestwie przez nieprzerwany okres pięciu lat.

- 37 Z drugiej strony, na podstawie informacji przedstawionych przez rząd Zjednoczonego Królestwa podczas rozprawy, wydaje się, że Ł. Czop zamieszkiwała w Zjednoczonym Królestwie „legalnie” w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38.
- 38 O ile bowiem nie wykonywała ona pracy w charakterze pracownika najemnego i w konsekwencji nie spełniała przesłanek określonych w art. 7 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2004/38, o tyle spełniała, co przyznał rząd Zjednoczonego Królestwa podczas rozprawy, przesłanki wymienione w art. 7 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy.
- 39 W tych okolicznościach nie ma potrzeby zbadania, czy Ł. Czop przysługuje prawo pobytu również na innej podstawie prawa Unii.
- 40 W oparciu o całokształt powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że:
- artykuł 12 rozporządzenia nr 1612/68 należy interpretować w ten sposób, że przyznano w nim osobie rzeczywiście sprawującej pieczę nad dzieckiem pracownika migrującego lub byłego pracownika migrującego, którego dziecko pobiera naukę w przyjmującym państwie członkowskim prawo pobytu na terytorium tego państwa, podczas gdy wspomnianego artykułu nie powinno się interpretować w ten sposób, że przyznano w nim takie prawo osobie sprawującej rzeczywistą pieczę nad dzieckiem osoby prowadzącej działalność na własny rachunek;
  - artykuł 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38 należy interpretować w ten sposób, że obywatel Unii będący obywatelem państwa członkowskiego, które niedawno przystąpiło do Unii, może na podstawie tego przepisu powołać się na prawo stałego pobytu, jeżeli zamieszkiwał w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat, którego część miała miejsce przed przystąpieniem tego pierwszego państwa do Unii, o ile zamieszkiwał zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2004/38.

W przedmiocie kosztów

- 41 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 12 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty należy interpretować w ten sposób, że przyznano w nim osobie rzeczywiście sprawującej pieczę nad dzieckiem pracownika migrującego lub byłego pracownika migrującego, które to dziecko pobiera naukę w przyjmującym państwie członkowskim, prawo pobytu na terytorium tego państwa, podczas gdy wspomnianego artykułu nie powinno się interpretować w ten sposób, że przyznano w nim takie prawo osobie sprawującej rzeczywistą pieczę nad dzieckiem osoby prowadzącej działalność na własny rachunek.

Artykuł 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG należy interpretować w ten sposób, że obywatel Unii będący obywatelem państwa członkowskiego, które niedawno przystąpiło do Unii Europejskiej, może na podstawie tego przepisu powołać się na prawo stałego

pobytu, jeżeli zamieszkiwał w przyjmującym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres pięciu lat, którego część miała miejsce przed przystąpieniem tego pierwszego państwa do Unii Europejskiej, o ile zamieszkiwał zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2004/38.

Podpisy